

# EDINOST

Posamezna številka za Trst in okolice 23 vrn., zunaj 20 vrn.  
Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 10 vrn.; osmrtnice, zahvale  
poslanice, vabila, oglasi delniških zavodov mm po 50 vrn.; oglasi  
v tekstu 1 sta do 5 vrn 20 K, vsaka nadaljna vrsta 3 K. Mali  
oglas po 8 vrn. beseda, račun pa 80 vrn. Oglase sprejema in-  
seratni oddelček Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo  
izključno upravi Edinosti. Uprava in inšera ni oddelek se di-  
hajata, v ulici sv. Frančiška As. 20. — Polnoprav. račun 30. 102

## Rešitev jadranskega vprašanja.

CURIH, 17. feb. Jugoslovanski odbor v Bernu sporoča švicarskim listom, da so Grška, Norveška in Čehoslovaška priznale Jugoslovansko državo. V nadaljnjem se navaja pismo ameriškega državnega tajnika Lamsinga in dostavlja, da se spor med Jugoslavo in Italijani hitro približuje rešitvi. Po Orlandovem prihodu v Pariz so se vršili posebni porazgovori v navzočnosti ameriškega odposlanca, in meni se, da Združene države odločijo jadransko vprašanje.

## Ustav za kraljevstvo SHS još nije proglašen.

BEOGRAD, 17. veljače. Jugoslavenski dopisni ured javlja: »Službene Novine«, koje su donesle privremeni ustav kraljevstva SHS bile su konfiskovane. Prema tome privremeni ustav još nije proglašen.

## 600 šumskih žandara.

BEOGRAD, 16. veljače. Po predlogu ministra za šume odlučilo je ministarski svet, da se za boljšo čuvanje šuma na celotni teritoriji izvrši rekrutovanje 600 šumskih žandara, a za njih je več odredjen potreban kredit.

## Saobraćaj (promet) u Srbiji.

BEOGRAD, 17. veljače. Železnička pruga Smederevo—Piana—Užice stupit će u saobraćaj za dve nedelje.

## Pokus bugarskih komitistih akcija.

BEOGRAD, 17. veljače. Prema službenim saopštenjima pokušali su bugarski buntovnici da upadnu na grčki teritorij, ali su bili odbijeni. Kod jednog zarobljenog komite nadjeni na turskom jeziku proglasi bugarskog revolucionarnog odbora, u kojemu se poziva na dizanje bune na području grčkom, srpskom i turskom. Osim toga se javlja, da je u Solunu otkrivena bugarska propaganda, o kojoj ima nesumnjivih dokaza. Donesena je odluka da se uapse i progone sa grčkog teritorija svi časnici ili gradjani bugarski podanici. Grčke oblasti uapsile su već neke ličnosti te vrste.

## Tečaj krune opet pao.

CURIH, 17. veljače. Usled vesti da će čehoslovačka država žigosati banknote, ponovno je pao kurs austrijske krune i to od 28 na 26 3/4.

## Muslimanski zbor u Mostaru.

SARAJEVO, 17. veljače. »Jugoslavija« prima iz Mostara brzojav, da se tamo obdržavala skupština, na kojoj su izabrana dva delegata i naloženo im je, da uzastopje složi sve muslimanske strane. Izabrat će se i dva delegata za državno veće.

## Nacionalna željezničarska organizacija.

SARAJEVO, 17. veljače. Nacionalni željezničari ocepili su se od socijaldemokratske organizacije i stvorili Udruženje željezničara Srba, Hrvata i Slovenaca.

## Velike promene među upravnim činovništvom.

ZAGREB, 17. veljače. Kako se čuje, spremaju se u najskorije vreme velike promene u upravnim činovništvu u Hrvatskoj i Slavoniji. Samo je po sebi razumljivo, da su takove promene danas od velike potrebe, makar će one izazvati dosta nezadovoljstva i dati povoda raznim političkim vodjama, da opet napadaju vladu. Neka se samo dobro sve proročeta, a tada neka bude prva skrb vlade, da se pobrine i za seoske opštine i da se što bolje zaviri, što se sve u njima događa.

## Dalmatinske kandidature v Rimu.

RIM, 18. febr. »Epoca« objavlja pismo tajnika nacionalistične stranke, dr. Itala Foschia, v katerem popravlja le-ta neko prejšnjo objavo omenjenega lista glede bodočih volitev v Rimu, za katere naj bi baje nacionalistična stranka nameravala kandidirati Dalmatinca znanega splitskega odvetnika, Herkulana Salvija in pa Ivana Lubina, in izjavlja, da te vesti ne odgovarjajo resnici.

## Volitve v Nemški Avstriji.

CURIH, 17. febr. Z Dunaja se poroča: Včeraj so se vršile po vsej Nemški Avstriji volitve v narodno skupščino. Izvršile so se povsod mirno, z zmago misli, da se Nemška Avstrija pripoji k Nemčiji. Na Dunaju je volilo 90 odstotkov

volilcev. Socijalni demokratje so dobili 32, krščanski socijalci 11, nemški nacijski 2, narodni demokratje 2, Čehi 1 in židovski zionisti 1 mandat. Med krščanskimi socijalci sta izvoljena župan Welskirchner in dr. Mataja, med socijalnimi demokrati pa Bauer, dr. Friderik Adler in nekoliko žensk. Na Tirolskem so bili izvoljeni 3 kandidati kmetijske zveze, 2 socijalna demokrata, 2 liberalca in 1 klerikalec.

## Italijanski parlament.

RIM, 18. febr. »Tribuna« poroča, da se italijanski parlament skliče zopet najbrž 26. t. m. Natančno dan še ni določen, ni pa dvomiti, da se otvori parlament, in sicer poslanska zbornica, v času od 25. do 27. t. m. Ker se je zasedanje odgodilo s kraljevim odlokom, se mora tudi zopet otvoriti s kraljevim odlokom. Ker bodo na dnevnem redu vladna poročila, je pričakovati, da se isti dan skliče tudi senat. Orlando bo najbrž poročal o dosežanjih delih mirovne konference. Koliko časa bo trajalo zasedanje, se še ne more reči, kakor tudi ne, ali bo to zasedanje zadnje, ker je to odvisno od razpisa novih volilnih volitev, za katere se še ne ve, kdaj se bodo vršile, vsekakor pa v času od junija do oktobra letošnjega leta.

## Nov ameriški veleposlanik v Parizu.

PARIZ, 17. febr. Tuk pred odhodom iz Bresta je predsednik Wilson sprejel odstop ameriškega veleposlanca v Parizu, Sharpa, kar je v tujakih krogih povzročilo precejšnje presenečenje, ki pa je izginilo, ko je Sharp objavil pisma med njim in Wilsonom, ki ne vsebujejo ničesar, kar bi kazalo na kako nesporazumljenje, pač pa samo obojne Sharpove razloge. Potrjuje se, da bo na Sharpovo mesto imenovan Hugh Wallace.

## MIROVNA KONFERENCA.

### Premirje z Nemčijo. — Rusko vprašanje.

PARIZ, 17. febr. (Uradno.) Zastopniki peterih zaveznških in pridruženih velevladi so imeli danes sejo na Orlyajskem nabrežju. Predvsem so zaslišali maršala Focha, ki je poročal o sestanku z nemškimi odposlanci v Trierju v stvari podaljšanja premirja. Premirje se je podaljšalo 16. t. m. pod pogojem, da morajo Nemci takoj opustiti vse ofenzivne operacije proti Poljakom v poznanih pokrajini in povsod drugod. V ta namen so se določila črta, katere nemške čete ne smejo prekoračiti. Premirje se je obnovilo za kratko dobo brez roka. Ententa ter zavezne in pridružene vladi si pridružujejo pravico, da odpovedo premirje na tri dni. Admiral Brouwing je poročal o pomorskih vprašanjih premirja z Nemčijo, o podvodnikih in blokadi. Nato se je nadaljevala razprava o ruskem vprašanju, zlasti pa sejanjem položaju zaveznških in pridruženih čet v Rusiji.

### Ententa ni sprejela nemških protipredlogov.

PARIZ, 17. febr. Novi pogoji za premirje so se v noči od petka na soboto sporočili v Weimar. Erzberger je predložil zaveznikom zastopnikom več nemških protipredlogov. Foch je odgovoril v soboto, da se bledijo pogojev ne more izpreminjati, ker so že tako določile ententne vlade.

### Odstop nemškega ministra za zunanje stvari.

WEIMER, 17. febr. Včeraj je ministrstvo proučevalo nove pogoje za premirje, kakor jih je podala ententa. Vsi so bili edini, da se morajo predlogi sprejeti, izvzemši Brockdorffa, ki je že izjavil, da odstopi, ako bi se sprejeli novi pogoji. Ker je ministrski svet sprejel pogoje, je Brockdorff-Rantzau podal ostavko. Ministrski svet ga je prosil, da ostane na svojem mestu. Vrše se v tem pogledu pogajanja.

## Jugoslovansko vprašanje.

PARIZ, 17. febr. Agencija Stefani poroča: Vrhovni vojni svet je imel danes sejo ob 3 1/2 popoldne. Maršal Foch je poročal o sprejemu pogojev za podaljšanje premirja z Nemčijo s strani nemških odposlancev. Prihodnja seja je določena za jutri ob 3 popoldne. Očesor desetorice zasliši jutri srbsko odposlanstvo o njegovih zahtevah.

### Odposlanci Nemške Avstrije v Parizu.

CURIH, 17. feb. Dva odposlanca avstrijske vlade, očelki predstojnik v ministrstvu za-

nanjih stvari, Müller, in svetnik v ministrstvu za prehrano, Grünberger, sta prispela včeraj v Pariz, da bi stopila v stik z medzaveznško komisijo za prehrano, katero bi prosila za nujno poslatev takojšnje podpore z živili za Dunaj. Govorila sta s Hooverjem in potem s tehničnimi odposlanci ministrstva za prehrano, poudarjajoč, da dobave za Avstrijo niso mogoče drugače kot preko Italije.

## Upravna avtonomija.

Po jugoslovanskih listih se nadaljuje razpravljanje o ustroju države Hrvatov, Srbov in Slovencev: ali bodi uprava urejena centralistično, ali pokrajinsko? Susedske »Primorske Novine« se izrekajo za centralizacijo, ali ob primerni upravni avtonomiji za občine, okrožja itd. To bi bila torej nekaka kombinacija iz obeh načel.

### Pomemamo:

Vsakokrat, ko govorimo o centralistični uredbi države, mislimo na tak sistem, ki bi se mogel z ene strani postavljati proti vsakim separatističnim zahtevam, z druge strani pa bi vcepljal vesoljnemu narodu tisto narodno zavest, ki je ne morejo vcepiti skupna vlada in skupni zakoni.

Skozi stoletja smo bili po zgodovini, zli usodi, sovražnih vladah, po ven, ločeni: je-li čudno potem, da še danes nismo duševno zedinjeni? To ni nikako čudno, ali čudno bi bilo, nevarno, ako ne bi danes težili po takem zedinjenju.

Z narodnostno vzgojo je treba začeti iz temelja, in vsak otrok, ki je vstopil v vaško šolo, se mora naučiti, da je njegov narod eden in edinstven, da mora ostati tak in se razširjati, da se pripravlja na vršenje tistega prosvetnega poslanstva, ki je bodoči čas nalože državi. Država bodi eno telo, a v tem telesu moramo biti ena duša: udarec ob Muri mora odnevat na Timoku.

Hočemo tak narodni in politični centralizem, ker se bojimo, da bi nezdravo ozračje plemenskega zgodovinskega separatizma mogla udušiti še nežno in šibko steblo edinstvene domovine. Preveč naivno bi bilo, ako ne bi umeli, da morda nobeden naših sledov ne želi, da bi se mi utrdili, da bi se spojili neločljivo. Raje bi imeli posla z razdvojenim in šibkim narodom, nego pa složnim in krepkim. Kajti »divide et impera« ni bila deviza samo Avstro-Ogrske. Ne govorimo danes o tistih tam zunaj, ker najprej se moramo oborožiti proti tistim v notranjem, ki v dobri ali slabi veri, delajo zmešnjavo in podkopavajo.

Zato kličemo po edinstveni zakonodaji in po eni izvrševalni oblasti, hočemo, da padejo zgodovinske, plemenske in dožalne ograje, ki jih misimo postavili mi. Na protno postavil jih je zlohoten tujec brez našega sodelovanja in proti naši volji, da nas razcepi, tlači in laže vlada nad nami. No, ko hočemo, da naj ves narod navdihne ena narodna duša, hočemo z druge strani, da vsi deli našega naroda, tudi najoddaljenejši in najmanjši, napredujejo, rastejo in cvetejo čim bolj.

Naša zemlja je bogato obdarjena s prirodnimi bogastvi in drugimi oskrbnimi viri, in kdor ji je prijatelj, ne more delati na to, da bi ta bogastva usehnila vsled nespretnosti in kompliciranci katkega centralističnega ali nekretnega uradniškega ustroja. Zato smo prikaži najširše in najpopolnejše upravne avtonomije občin, okrožij in še obsežnejših upravnih enot.

V Avstro-Ogrski smo bili navajeni, da je moralo vsako tudi najmanjše in najprimitivnejše delo skozi prekapnice osrednjih oblasti. To ni bilo zdravo in ne sme ostati tako. Menimo, da vse, kar more koristiti in jačiti občino ali okrožje, mora biti pristopno samoupravni izvršilni oblasti občine, ali okrožja. Zakaj naj bi ne bilo tem upravnim enotam dopuščeno, da same odločajo o svojih poteh, o redarstvu, o vodnih in električnih silah, o sejnih, občinskih železnih, o gradbi dotokov in ladijelnih, o šolah in sotine drugih vprašanj, ki so zanje večje važnosti, nego pa za celokupno državno bitje?!

Taka samouprava, ki gre za tem, da najmanjši drobec narodne avtonomije ne ostane neizrabljen: taka samouprava se more najlepše zlagati z zavezami tistih, ki hočejo v prid

skupnosti centralizirati vso narodno moč v politični in narodni smeri. Zato bi hoteli mi, da se, v svrhu takorisanja vseh prirodnih sredstev za prosveto gospodarsko ojačenje posrednih krajev, na podlagi zemljepisnih, prometnih potreb osvaja iz temelja nove upravne enote, urejene s široko moderno, neutrujeno samopravo, da bodo te nove sestavine mogle neovirano vršiti svoje blagotvorno poslanstvo — da ne bodo upravitelji prisiljeni radi vsakega malega letati šele v prestolnico po predpisane, kakor se je to godilo v časih neblagopokojne dvokljunske države. Recimo: zakaj bi se takšna upravna enota ne mogla ustvariti iz hrvatskega, hrškega in dalmatinskega primorja, priključivši še tisto zaledje, ki teži na zemljepisno, gospodarsko in prometno?

Vidite, tako urejamo mi pojem upravnih avtonomij. Taka politika se nam vidi zdrava in dalekovidna.

## Pašić, Trumbić, Vesnić.

Veliki, svetovni londonski list »Times« je objavil kratke biografije o teh dveh predstavljajih Jugoslavije na mirovni konferenci. O Pašiću pravi: Nikola Pašić, ustanovitelj in vodja srbske radikalne stranke, je igral veliko vlogo v notranji politiki Srbije in je bil nepretrgoma minister od leta 1905. do nedavno, ko je bil odstopil. On je vodil srbski odpor proti avstro-ogrskim tarifam, je upravljal srbske prave za časa aneksijske krize 1908—1909, je pripravil s pomočjo Srbije balkansko zvezo leta 1912. Bil je odgovorni voditelj Srbije v vsej vojni.

O dr. Trumbiću, piše: Ante Trumbić, minister za vnane stvari novega kraljestva Srbov, Hrvatov in Slovencev, je rodom iz Splita v Dalmaciji ter je bil mnogo let župan tega mesta. Kot uvaževan član odvetniške zbornice je postal poslanec v deželni zbor dalmatinskem in v državnem zboru. Bil je med ustvaritelji reške resolucije leta 1905., ki je prva zedinila Hrvate in Srbe v Avstro-Ogrski. Začetkom vojne se mu je posrečilo, da je pobegnil iz Avstrije ter je s Supilom in drugimi slovanskimi politiki ustanovil jugoslovanski odbor, ki mu je postal tudi predsednik. V tem svojstvu je sklenil v letu 1917. s Srbijo krisko deklaracijo, ki je bila prvi temeljni dogovor za edinstvo južnih Slovanov pod dinastijo Karagiorgjevičev. Trumbić je tudi v letu 1918. — s pripomočjo večjega italijanskega odbora — sklenil s dr. Torejem italijansko-jugoslovanski sporazum, ki je bil pregledan na rimskem kongresu in odobren od g. Orlando v aprilu 1918! Ob ustanovitvi jugoslovanske države je bil izbran za ministra za vnane stvari.

O dr. Vesniću piše »Times«: Dr. Vesnić je poslanec Srbov, Hrvatov in Slovencev v Parizu, kjer je poprej zastopal Srbijo mnogo let. Bil je pomočnik in prijatelj Pašićev, a bila mu je poverjena posebna srbska misija v Zedinjenih državah po napovedi vojne od strani Amerike.

## Habsburška zver.

»Kdor s sovražstvom začne, s sovražstvom konča« — pravi stari pregovor. To velja tudi za Habsburgovce! Vsa njihova vladanja so bila postavljena na sovražstvo, ker so utemeljili svoj prestol v neprestanih vojnah in so ga utrčili v potokih krvi. Oni so zakrivali največje vojne v Evropi. Vsiljevali so se na vse strani, kjer je bil kdaj kak prestol izprazen, takoj so skušali priti nani. Seveda, so se jih vsi narodi branili — zadnji čas pa so se jih branile tudi vse vladarske roduvine in so se izogibale zvezi z njimi, ker je bilo znano, da Habsburgovci povsod prinesejo nesrečo. Zato so bili šteti dnevi te od vseh narodov proklete roduvine — dasi so imeli še mnogo »slavnih« potomcev, in ko bi bili zmagali, bi bili zasedli vse prestole na severu in jugu, Uhoga Evropa, ko bi se bilo to zgodilo. V svojih nazorih so bili Habsburgovi vedno prepričani, da so oni poklicani, da vladajo nad narodi Evrope, zato so zavidno gledali vsako vladarsko roduvino, ki ni bila tako po božji milosti, kakor oni. Posebno so sovražili slovanske vladarske roduvine, ker so mislili, da so oni določeni, da jim bodo slovanski narodi služili kot sužnji. Vedno se je po en princ v cesarski roduvini udil kakga slovanskega jezika, n. pr. poljske ali češke, da bi za vsak slučaj kake izpremembe imeli svojega »kandidata« za novi slovanski prestol. Glede Balkana pa so bili Habsburgovci slabe volje. Posebno stari Franc Jožef je strašno sovražil balkanske Slovane.

Ta stari na prestolu, ki je začel in končal svoje življenje s prelivanjem človeške krvi, je bil prava habsburška zalega. Ko je l. 1848. zasedel prestol, je bila vsa država v revoluciji. Vsi narodi so bili nezadovoljni in so zahtevali svojih pravic. To ga je zelo jezilo. Da si kdo upa zahtevati pravice! Kaj ni dovolj, da smejo ljudje živeti? Ta krvolok je imel tako dušo, kakor oni rimski cesar Caligula, ki je rekel, da mu je žal, da nima ves rimski narod ene same glave, da bi mu jo z enim mahom odbil. Tako tudi ta »dobri« — »miroljubni«, »preblagi« cesar ni imel druge želje, kakor moriti svoje podložnike-Slovane.

Leta 1848. se je vsa njegova leza obrnila proti Mad-

žarom, ki so se na Ogrskem uprli. Takrat so Hrvatje pod Jelčićem prišli državi na pomoč — žalibog — in Rusi so Madžare premagali. Madžari so se vdali Rusom na milost in nemilost — Franc Jožef pa se je maščeval nad njimi s tem, da je dal v Aradu postreliti vse madžarske poveljnike in mu nekaj časa sploh nihče ni smel govoriti o Madžarih. S tem pa ni rečeno, da se je morebiti hvaloznega izkazal Hrvatom in Rusom. Kaj še! Hrvatom je poslal najhuše ponemčevalke, ki jih je naš pisatelj Janez Trdina popisal v svojih »Bachovih huzarjih«. To so bili ljudje, ki so imeli nalogo vse z nasiljem ponemčiti. Domač, pošteni naroden človek sploh ni dobil službe v domovini. Hrvatje so brdsko trpeli za to, da so šli reševati Dunaj. Rusom pa je za zahvalo Franc Jožef ob prvi priliki napovedal vojno. Vse to so Madžari porabili v svoje namene — začeli so se prilizovati Dunaju in ker Franc Jožef ni mogel videti Slovanov, se je začel pogajati z Madžari.

Franc Jožef je bil silno maščevalna narav. Ako je bil kdaj kje užaljen, ni tega nikoli pozabil. Zato je tudi Madžarom le na videz odpustil, to pa zato, da bi se mogel spraviti nad Slovane. Tako je l. 1868. nastal dualizem — Slovani so bili predani na milost in nemilost Nemcem in Madžarom. In sicer so prišli zdaj Čehi na vrsto.

Čehi so pravzaprav l. 1848. rešili Avstrijo s svojim programom, ker je njih vodja, slavni zgodovinar Palacky, rekel, da bi morali ustvariti Avstrijo, tudi ko bi je ne bilo, ker bodo dobili mali narodi v nji svojo zaščito. Mož je mislil prav — ampak pozneje je spoznal, da se je zmotil, ker Habsburgovcem ni bilo do pravice — ampak so ščitili vedno samo svoje in nemške — predpravitelje. Tako so Čehi potem pod vodstvo Riegra in Palackega skušali rešiti, kar se je dalo. Leta 1866. pa je bila Avstrija na severu in jugu tepena in Francu Jožefu se je povesil njegov dolgi nos. Kaj pa zdaj? — To je bilo vraščanje. Bismark je Čehom pisal, ko so Prusi po bitki pri Kraljevem Gradcu zasedli Prago, da bi se dalo govoriti tudi o samostojnem češkem kraljestvu, če bi Čehi pristopili k Prusom. Čehi pa so Pruse dobro poznali in niso šli na te prazne obljube. Upali so, da bo morala pobita Avstrija — odnehati in dati narodom njihove pravice. Da bi pokazali svojo trdno voljo, so se udeležili vseslovanske razstave v Moskvi l. 1867. Čehi so bili v Moskvi navdušeno sprejeti, govorilo se je tam o slovanskih razmerah — v tej dobi se je namreč Rusija čim dalje bolj zanimala za osvobodjenje balkanskih Slovanov — in tako so se češki poslanci prav zadovoljni vrnili domov. Doma pa je bil ropot. Nemški listi so se vrgli na Čeha, češ, da iščejo v tuji državi pomoči. Stari Franc Jožef je bil strašno hud, če je kdo čez mejo »sklilil«. Menda je mislil, da je v njegovi državi vse najbolje. Prof. Denis, ki nam je podal pravo podobo starega Franca Jožefa, nam krasno popisuje, kako si je dal Franc Jožef ravno glede raznih stikov za mejo vse natančno poročati. Čehi so bili v svojem bolu osamljeni, zato so si iskali prijateljev v Franciji in v Rusiji. Franc Jožef ni vedel, kako bi se maščeval nad Čehi, ker so šli v Moskvo. Prilika se je kmalu ponudila. Leta 1868. pomladi so se začele v Pragi velike demonstracije. »Mačje godbe« so bile na dnevnem ozračju na nočnem redu. Začele so se priprave za »Narodno gledališče«. K tem lepim slavnostim seveda ni bilo vladnih zastopnikov. Kmalu na to pa je bil gotov novi most čez Vltavo in ta je imel dobiti ime po Francu Jožefu. Franc Jožef je hotel priti v Prago. Otvoritev mostu pa je bila določena na dan 21. junija, t. j. na tisti dan, ki ga vsa Praga z žalostjo praznuje, ker je bilo na ta dan obglavljenih 27 čeških plemičev na bitki na Beli gori. Vsak je dobro vedel, da si je Franc Jožef nalašč izbral ta dan, da bi Čeha žalil. In res je prišel v Prago. Toda Čehi so pokazali, da jim ni nič za njegov obisk. Na ulicah je bilo le nekaj žil in društva so morala delati špalir — češko dijaštvo pa je šlo na staromestni trg in je tam zapelo rekviem za obglavljenimi češkimi plemiči in večina narodnih Pražanov se je udeležila te slavnosti, tako, da se je Franc Jožef vozil po napol praznih ulicah. Franc Jožef je bil seveda užaljen in je še tisti dan zapustil Prago. Vsa njegova leza se je sedaj obrnila proti Pragi in proti Čehom. Vse leče so se napolnile. Listi so bili ustavljeni, društva razpuščena, politiki so bili zaprti — začelo se je strašno preganjanje češkega naroda. Toda Čehi se niso ustrašili, ker itak niso računali na njegovo milost — ampak so začeli prirediti tabore pod milim nebom. Da bi se nad Čehi maščeval, se je Franc Jožef zvezal z Madžari. Čehi pa so v parlamentu kljub temu dosegli, da so jim bile priznane stare pravice. In Franc Jožef je moral podpisati, da se bo dal v Pragi kronati za češkega kralja. Toda te besede ni izpolnil — in ga potem ni bilo v Prago do l. 1908., ko je hotel Čeha malo potolažiti. Čehi so mu zato očitali, da je figa-mož, ki je požrl svojo vladarsko besedo, in ga sploh niso drugače imenovali kakor »Prochazka«. Nekateri poslanci so si upali javno očitati Francu Jožefu, da ni izpolnil svoje besede, pa so bili seveda strogo kaznovani. Zato je Franc Jožef nestrno sovražil Čeha, dokler niso dogodki prenesli njegovega sovražstva s severa — na jug. Leta 1878. je dobila Avstrija nalogo, da naj zasede Bosno in Hercegovino, dasi ni ničesar storila za osvobodjenje balkanskih Slovanov izpod turškega jarma. Bosanski vstaji pa so borili zoper Avstrijce, ker so vedeli, da je to — druga Turčija. To je seveda starega Franca zelo razjezilo in ves njegov srd se je obrnil proti Srbom. Dokler so bili na srbskem prestolu Obrenoviči, ki so po Dunaju zapravljali denar in prodajali svojo državo, le upal stari grabež, da bo mogoče spravil še več Srbov podse, da bi se potem nad njimi maščeval; ko pa se je pokazalo, da srbski narod ne mara Habsburgovcev, se je začelo preganjanje Srbov v Bosni in Hercegovini, kjer je prišlo vsled groznih razmer do vstaje. Na povelje starega trinoga so tam streljali Srbe kakor žajce, za domače ljudi tam ni bilo niti zakona, niti pravice.

Leta 1909. pa je prišla važna izprememba na srbskem prestolu. Srbi so odstranili kralja Aleksandra in kraljico Drago, ki sta samovoljno vladala. Takih kraljev Srbi ne priznajo, zato so si izvolili sedanjega kralja Karagiorgjeviča. To je starega Franca Jožefa strašno poročilo. Upal je dobiti na tak način oblast nad Srbijo, zdaj pa je šel ves up po vodi. Posebno ga je jezilo, da je prišla na prestol domača narodna roduvina, ki ni bila taka, kakor Habsburgovci, ker je kralj Peter

ljubil svoj narod, se boril za njegovo svobodo in je hotel vladati samo po volji naroda. Franc Jožef se je bal, da bi to bilo v pohujšanje drugim narodom, ker bi mogoče drugod tudi zahtevali tako vladno. Zato je iz člega srca sovražil kralja Petra, kakor je sovražil vse Srbe. Ni mu šlo v glavo, da bi mogel na svetu še kdo drug imeti pravico do vlade razven nemških Habsburgovcev — še manj pa mu je bilo po volji, da vlada kdo v imenu naroda, ko je vladal on vedno — proti volji naroda. Ta črna zavist je pobila vso zadnjo dobo njegovega življenja. Kar si je peklenska zlobnost izmislila spletk, zvijač, nakan, laži, prevarti — vse je porabil, da bi mogel začeti boj proti Srbiji. Cela desetletja je pripravil vojno, da bi se mogel maščevati nad Slovani. Hotel je doživeti vojno, ko poljeje Slovani drug proti drugemu, in to peklensko veselje mu ni dalo spati — dokler ni našel obliči sebe pravih pomagačev.

Ko so Srbi v balkanski vojni premagali Turke, ni vedel od same črne zavisti, kako bi jim nagajal. Poslal je svojo vojsko na srbsko mejo in je zahteval najprej Albanijo zase, dasi je dobro vedel, da proti svetoven bozar. Našel je kompanjona v bolgarskem kralju Ferdinandu, katerega je naščuval proti Srbom (n. »kristianski cesar«, ki je bil baže tako pobožen, da je šel vsak dan k maši (kdor hoče, naj verjame!) se je zvezal s Turkom in je podpiral Turčijo proti Slovanom. Strašno ga je razjezilo, ko je slišal, kako slavo uživalo Srbi, in zopet se je spravil na one, ki gledajo čez mejo — začel je preganjati vse Jugoslovane. Jezilo ga je, ko je slišal, da so Čehi, Slovenci in Hrvatje poslali Srbom zdravil za ranjene vojake. Kadar je dobil kako poročilo o tem, da so ljudje v njegovi državi nezadovoljni, se je ves tresel od jeze. Čehi so od nemško-francoske vojne (1870) imeli stalno zvezo s Francozi, ker so imeli vsi skupnega sovražnika Prusa. To je Franceta tako razdražilo, da je stiskal pesti. Kaj šele, ko so mu njegovi »svetovalci« povedali, da tudi drugi hodijo čez mejo... Takrat se je penil jeze in je zbolel. Hotel se je naslajati ob krvi — to je bilo zanj edino zdravilo. Zato je nagnal svoje policije, da so začeli preganjati »svetozidajce« in da bi bila mera njegovih hudodelstev polna — se mu je izpolnila še zadnja želja, nastala je svetovna vojna in z naslodo je poslušal, kako se more Slovani med seboj. »Maščeval sem se«, je vzkliknil in se je tresel od peklenske radosti.

Toda mera hudobije je bila prevelika. Videl je še, kako je vstal ves svet proti njemu, da napravi konec stoletnim krivicam. In v sredi strašnega prelivanja krvi ga je pograbil smrt.

Proklet od milijonov je izginil s sveta, in par tednov po pogrebu so prinesli svetovni listi sliko, kako ga trgajo vrage v peklju. Njegovo prokletstvo pa se je izpremenilo v blagoslov vsem onim, ki jih je najbolj sovražil — Francozom, Čehom in Jugoslovanom — najbolj pa onim Srbom, ki jih je moril 30 let in je hotel vladati nad njimi. Odsel je in svet si je oddehnil — po vojni pa jo propadel njegov rod za vekomaj.

## Iz jugoslovanskega sveta.

Kaj se izplačuje pri vojnem ministrstvu na Dunaju. Jugoslovanski zastopnik na Dunaju je obvestil poverjenstvo za narodno brambo, da izplačujejo pri likvidacijskem vojnem ministrstvu sledeče terjatve: 1. Vojake pristojbine in sicer za aktivne gašiste vse zaostale pristojbine, za neaktivne pa splošno do 31. novembra 1918 in odpravnino. Za mostvo do razpremljenja in sicer vso po vsej veljavni vojaških predpisih za ženske pomožne sile do sklenjenega odgovornega roka. 2. Liferantom v bivši Avstriji do 5000 K takoj, na višje terjatve pa plačila a conto. Prejšnje je nasloviti na oddelke ministrstva, s katerim je liferant v stiku. 3. Obitelske pristojbine za vojske ujetnikov in pogrešancev do 31. decembra 1918. 4. Penzije vseh vrst se izplačujejo nadalje. — Vse to velja tudi za domobrnsko ministrstvo. Vojne odškodnine se zdaj ne izplačujejo, ker ni denarnega pokritja.

Strah pred Srbi. Dne 5. t. m. zgodaj zjutraj je došlo v Gradec na glavni kolodvor kakih 2000 srbskih ujetnikov iz Bavorskega z namenom, da se peljejo preko Solija-Maribora-Zidanega mosta v svojo domovino. Iz strahu, da se ti ljudje pridružijo jugoslovanskim četam na bojni črti Solje-Radgona, jih je deželna vlada v Gradcu ob občutnem mirazu in pri nekurnih železniških vozovih ves dan zadržavala na graškem kolodvoru. Tem revežem niso dali niti večerje. Šele na posredovanje zastopništva Jugoslovancev se je deželna vlada odločila, da je smel transport preko Grada, drž. kolodvor Fehring, vožnjo nadaljevati. Vprašanje je, kaj poreče ententa k takemu nečloveškemu ravnanju z njenimi četami.

Vojaki za invalide. Celjski ljubljanski pešpolki so potom povelstva 11. volnega okrožja darovali v korist slovanskim vojnim invalidom in slepcem: 136 srebr. svetinj II. razreda, 5 srebr. svetinj I. razreda, 11 vj. zaslužnih križev, 4 srebrne »Signum laudis«, 2 zaslužna križa s krono, 2 zaslužna križa.

Slovenski tehnik. Proforski kolegij univerze, zemljedelske in tehnične visoke šole na Dunaju so izključili slov. deloma jugoslovanske slušatelje, oziroma jim prepovedali vstop na tehniko do odločitve državnega urada za prosveto, kot izraz maščevanja za dogodke v Mariboru. To pa seveda vse na silen pritisk nemško nacionalnih buršakov, kateri so v slučaju, da se njih zahtevi ne ugodijo, zagrozili, da bodo s silo zabranili obisk predavanj in vaj po Jugoslovanih. Ima pa to vse še drugo ozadje. Ker ... Slovincem ne morejo ugrabiti vagonov življ. ... hotelo zabraniti izobrazbo, da bi bili tako oškodovani. Nemci kateri imajo silno nadprodukcijske v teh strokah, si morajo iskati drugod kruha in upajo priti s takimi pripomočki v obljubljeno deželo, Jugoslavijo in si tam ustvariti ugoden in dobičkanosen prostorček. Upamo, da delajo te račune brez ... javnosti. Na zborovanju na zemljedelski visoki šoli se je tudi predčitalo pismo graškega dijaštva v katerem se pozivljajo dunajski burši za vstop v akademsko ligo, katera namerava osvoboditi Maribor. V Gradcu, da se je tej legiji priglasilo že 1500 buršov. — S to odredbo je v največji meri prizadeto dijaštvo zemljedelske visoke šole in tehnične in medicinske, ki so v zadnjih semestrih oziroma pred zadnjih semestrih oziroma pred zadnjimi izpiti. Kam naj se le-ti vsi obrnejo? Razmere so jih silile v to, da končajo študije na dunajskih zavodih, sedaj pa jim je vaša vsaka možnost. Jugoslovansko dijaštvo je na sestanku.

kateri se je udeležilo do 150 prizadetih, solidarno izrazilo svoje zahteve v obliki memoranduma na vlado v Beogradu, s katerim sta odšla tov. ing. Adamović in Roglić dne 13. t. m. v Beograd.

**Stetje živine.** Stetje živine se je v Sloveniji vršilo zadnjikrat po stanju z dne 30. aprila 1918. Prehranjevalni urad nima jasne slike, koliko klayne živine bi se lahko odvzelo v posameznih krajih, ne da bi se s tem uničevala živinoreja. Zato izvede prehranjevalni urad dogovorjeno s poverjeništvom za kmetijstvo stetje vse živine (goveje živine, konj, prašičev in koz) po Sloveniji po stanju z dne 28. februarja 1919.

**Milan Marjanovič u Parizu.** Kako čitamo v zagrebačkim listovima ne stoji vest, da se Milan Marjanovič nalazi na povratku u domovinu, nego je otputovao u Pariz da bude kao stručnjak na mirovnoj konferenciji.

**Strahni brojevi!** Vukovarsko »Novo Dobro« donosi skrižaliku iz koje se razabire jasno vsa ona šteta, što su je pljačkaši (plenici) počinili za vreme preokreta na vlastelinstvu grofa Eltza. Ta je šteta iznosila oko 46 milijuna, no posle su pljačkaši morali štetu vraćati, pa je tako ostalo nepokrivene štete preko devet milijuna. Samih namirnica (živilj) i kukuruza bilo je opljačkano za iznos od 26.461.890 K! Nema dvojbe, da je to ogromna šteta, i da bi nam ta sva hrana na proleće vrlo dobro došla, kad bi ona istinu došla u ruke naroda. Svaki će ovakovo pljačkaštvo osuđivati, jer ono nije na diku (čast) narodu, no valja stvar prosuditi i sa druge strane. Bilo je krajeva, gde je narod prosto gladovao i umirao od gladi, nije dobivao niti opredeljenih 10 deka kruha, a gde, gospoda grofovi Eltzi u Vukovaru imali su sami na zalih (zalogi) raznih namirnica za 26.461.890 kruna! Seljak je morao neprestano davati svoje proizvode, morao ih je zakapati u zemlju i sakrivati bojeći se, da ne će i sam morati gladovati, dok su vlastelinstva imala tolike zalih! Zato je to bilo skraćno vreme, da se tome kraj učini. Sad istom vidimo, koliko je dobro učineno narodu odlukom regenta Aleksandra, koji je naredio, da se sva ta vlastelinstva ima otkupiti i zemlja predati onomu, koji je za nju stvorio — seljaku. Kako znamo, na tom se sada već najozbiljnije radi, pa je samo za želiti, da se taj, ne baš tako lahak posao, čim prije i što pravednije vrši.

**Journal de Geneve** o državi SHS. U »Jornal de Geneve« ob 6. veljače čitamo članak njegovog posebnog dopisnika iz Beograda Jeana Martina, u kojem opisuje svoj put iz Toulena u Dubrovnik na brodu s kojim su se vraćali jugoslavenski vojnici i emigranti. Martin je pun hvale i zanosa za Srbe i sve Jugoslavena. Opisuje, kako su jugoslavenski vojnici neprestano dezertirali iz austro-ugarske vojske

Sa osobitom simpatijom govori o Dubrovniku, »svetom gradu«, čiji su lepote pevali svi naši pesnici i koji je sada slobodan. U drugom delu izveštuje o sednici srpske skupštine, z kojoj je prihvaćeno ujedinjenje čitavoga naroda Srba, Hrvata i Slovenaca u jednu državu. Osobito ističe važnost prisajedinjenja Crne Gore te prikazuje izdajničku ulogu kralja Nikole.

**Kruna i dinar.** Javila se iz Beograda: Krune padaju još uvek tako da danas 100 dinara stoji 280 kruna. Padanje krunske valute čini se da se neće zaustaviti ni kod ovog broja.

**Iz »Hrvatskog sokola« u Zagrebu.** Na glavnoj skupštini »Hrv. Sokola« u Zagrebu održanoj dne 9. o. m. stvorilo se zaključak, da se stvara sokolski sud sastavljen od 10 članova, koji će na prijavu bilo koga imati prosuditi, nije li se koji član društva tečajem rata ograđio o svoje sokolske ili slavenske dužnosti, te odlučiti da li je dostojan da ostane ili postane član društva. Na istoj glavnoj skupštini izabran je začasnim (častnim) članom, po kojemu brat Marcel Tičak, koji je 5. prosinca 1918, poginuo na Jelačićevem trgu u ispunjavanju svoje sokolske službe. Učedno su izabrani začasnim članovima brata dr. Lav. Mazzura i Martin Pilar. Dne 10. o. m. konstituirao se je novo izabrani odbor društva. Izabran je starešinom dr. Lav. Mazzura, koji je izbor otklonio. Pošto ni ponovno izabran nije izbora htio prihvatiti, izabran je starešinom dosadašnji tajnik brat dr. Milan Dečak. Podstarešinom izabran je brat Josip Hanuš, tajnikom brat Radoslav Mužević, a blagajnikom brat Martin Koss. Zapovednikom sokolske straže narodnog veća za grad Zagreb ostao je dosadašnji zapovednik dr. Lav. Mazzura.

**Magjari ma zaplijenjeno 5 vagona robe.** Dne 10. uvečer dopremili su neki Magjari iz Rijeke u Zagreb 5 vagona razne robe i to limuna, stofova, konca i druge robe. Redar Ergo Draženović uz pomoć redarstvenog agenta Glure Suše i Josipa Kovača preprilećio je da vagoni ne će biti odpremljeni u Magjarsku. Vlasnici spomenute robe nudili su redaru Draženoviću K 5000 ako propusti robu. Draženović uzeo je tih K 5000 i predao ih oblastima.

**Nezaposlenost u Beogradu.** Ovih dana upravlje su beogradske socijalističke »Radničke Novine« poziv na radnički svet, da ne ide u Beograd na zaradu, jer tamo radi dezolantni prilika uzročenih barbarstvom Svaba za sad nema zarade. Istodobno javlja se iz Beograda, da je onamo 140 tiskarskih radnika bez posla. Bilo ih je pre rata svega 500, ali je 320 poginulo ili se raselilo. Danas ima u Beogradu 5 štamparija (tiskaren), a prije rata bile su 22.

## Domaće vesti.

Bivši socijalno demokratski poslanec v avstrijskem državnem zboru, Oliva, je priobčil v »Lavoratoru«: »Nazione« nadaljuje svojo igró, da bi vzbujala domnevo, da se jaz strinjam z vso sodrgo, ki divja proti stavkajočim železničarjem. Naj le! Jaz pa imam reči le to: govoril sem proti stavki železničarjev radi tistega visokega umevanja odgovornosti, ki ga mora imeti vsak predstavitelj delavske organizacije. Pa tudi tedaj sem bil prepričan, da je stavka železničarjev pravična in sveta stvar, kakor sem bil tudi popolnoma

prepričan, da je bila nezogibna radi vedenja ravnateljstva železnice. To je resnično, istotako kakor je resnično, da sem bil za splošno stavko 24 ur v znak vzajemnosti s stavkajočimi železničarji in protesta proti zanikovalcem pridobljenih pravic.

**Sklopi mestne delegacije.** Z ozirom na železniško nesrečo, ki je zahtevala veliko žrtev, mrtvih in ranjenih vojakov, se sklene: 1. župan se pooblašča, da izrazi sožalje občine voljaški oblasti; 2. da se za župana na razpisano znesek 10.000 lir za podporo ranjenim in rodbinam žrtv; 3. da se udeležijo pogreba delegacija in zastopništvo mestnih sol in zabavišč.

**Razpisane službe otroških vrtaric.** Mestni magistrat razpisuje 5 mest voditeljic, po mest prvih učiteljic, šest mest drugih učiteljic in štiri mesta pomožnih učiteljic za mestne otroške vrtce. Prošnje je vložiti do 8. marca.

**Tržaška železničarska stavka.** Iz večeršnjega »Lavorator« posnemamo, da se je v ponedeljek zvečer vršilo v Delavskem domu zborovanje zaupnikov socijalno-demokratskih strokovnih organizacij, na katerem je tajnik Passigli obširno poročal o železničarskem vprašanju ter dokazal, da železničarska stavka v Trstu absolutno ni imela in nima nikakršnega političnega značaja.

dokazal pa je obenem, da je velika italijanska železničarska organizacija, turinski železničarski sindikat, ki šteje okoli 70.000 članov, odločno na strani tržaških stavkorcev. Tržaška železničarska strokovna organizacija je že konec meseca novembra leta 1918, priglasila svoj pristop k turinskemu sindikatu, in sicer ne glede na to, da je članstvo tržaške socijalnodemokratske železničarske strokovne organizacije po večini slovenske narodnosti. Je pa tudi sedaj turinski sindikat, to se pravi, splošna delovna zveza že storila svoje v stvari tržaške stavke in podala italijanskemu ministrskemu predsedniku Orlando obširno spomenico, v kateri se odločno pobija očitke, da bi imela stavka politično ozadje in poudarja zahtevo, da naj se zadovolji upravičenim zahtevam tržaškega železničarstva. Passigli je poročal nadalje, da je komisija delavskih organizacij v nedeljo sklenila soglasno, da se prepusti rešitev železničarskega vprašanja v Julijski Benediktini turinskemu sindikatu, in je zato naprosila sindikat, naj odpošlje nemudoma v Trst svoje zastopnike. Ko je še povedal, da je komisija storila vse za vložitev vzklica proti obojni stavkajočih železničarjev, se je končno sprejela soglasno naslednja resolucija: Zbor zaupnikov, zbran 17. februarja 1919 zvečer, jemlje na znanje resolucijo, ki so jo sklenili komisija delavskih organizacij in zastopniki železničarstva in s katero se poverja rešitev železničarskega spora turinskemu sindikatu; se iskreno zahvaljuje splošni delovni zvezi za bratsko, vzajemno in navdušeno podporo stvari delavskega razreda v Trstu; pozdravlja najtopleje železničarje, ki se nahajajo v zaporu, apajoč, da se bodo čim prej mogli vrniti na delo in k svojem delovanju za delavsko omiko. Ko ima sedaj stvar v rokah tako močnega organizacija, kot je turinski sindikat, je pač upati, da se reši ugodno za stavkajoče železničarstvo.

**Slovensko gledališče.** Jutri, v četrtek, 20. t. m., ob pol osmih zvečer je premiera štiridelanske efekte igre iz življenja Japoncev, »Tajfun«. Glavno moško ulogo Japonca dr. Tokeramo igra g. Skrbinek, glavno žensko ulogo, pariško igralko Helene Laroche pa ga. S. Paulinova. V večjih ulogah nastopijo še g. g. Kavčičeva in gg. Martinčević, Gabrčič, Sila, Širok D. in A. Kralj, Šimenc, Terčič, Požar itd. Zaposlen je ves ansambel. Predprodaja vstopnic med 9—12 in 3—6. — Pripravljalo se »Divji lovec«, »Papa ekselencia« in za benečijo predstavo gospoda Skrbinka dne 15. marca »Reveček Andrejček«. — Nocoj ob 8 je generalna vaja za »Tajfun«. Pridejo naj vsi sodelujoči točno, tudi oderski mojster in strojniki.

**Pogreb pok. ge. Antonije Arhar** se bo vršil iz bolnice pri Sv. Mar. Magdaleni, kar ni bilo natančno označeno.

**Zdravstveno stanje v Trstu.** V času od 1. do 8. t. m. je mestni fizikat ugotovil 30 novih slučajev nalezljivih bolezni in sicer: davice 10, trebušnega legarja 16 in pegastega legarja 4 slučaje. Umrle so v tem času 4 osebe za nalezljivimi boleznimi in sicer za davico 1, za trebušnim legarjem 3. — V času od 8. do 15. t. m. je bilo 26 novih slučajev nalezljivih bolezni in sicer: davice 4, škrlatice 1, trebušnega legarja 15, driske 1, trahoma 7. Umrle so tri osebe in sicer za trebušnim legarjem 2, za drisko 1.

**Odbor podružnice Glasbene Matice v Trstu** ima danes pop. ob 3 v društvenih prostorih odborovo sejo.

**Pevsko društvo »Kolo«** priredi v soboto, 22. t. m., v veliki dvorani Narodnega doma pevski večer z najraznovrstnejšim sporedom. Začetek ob 8 zvečer, konec sporeda — petja in dve veseligrí — bo ob 11 zvečer, nato pa bo prosta zabava, pri kateri bo sviral orkester. Vstopnina 2 K za osebo. Večer se bo vršil pri pogrnjenih mizah in je skrbljivo za izvrstno kapljico ter mizel prigrizek po zmernih cenah. Sodeč po vseh dosedanjih prireditvah Kolašev, bo obilo in neprislilene zabave. Zato vabimo vse prijatelje »Kola« in tudi druge, da se v obilnem številu odzovejo in posetijo pevski večer »Kolašev«.

**Pravični popoldan.** Jutri v četrtek, 20. t. m. bo drugi pravični popoldan. Pripravljalo bo ata Prunk o krutem Miklavžu in prebrisanem Miklavžku, o bratu, ki je mlajšega brata vrzel v brezno in kako je potem Zlatolas padel na drugi svet, o treh hlapcih in o graščaku, ki ni maral jeziti ljudi okoli sebe, o gospodu, ki je predel čas, o Cefzelini in policaju in drugo. Začetek ob 3½ pop. Kraj: gledališka dvorana Narodnega doma. Vstopnina 20 stot., sedeži brez razlike z vstopnino vred 4) stot., lože po 4 krone.

**Konisko meso.** Danes se bo prodajalo konisko meso, brez kosti po K 720, s kostmi po K 520 v naslednjih mesnicah: Franceschini, Settefontane 17, Salamen, Media 19, Kreuz, Molin grande 32, Bornettini, Media 34, Fabbri, Belvedere 7, Fabbri, Lazzaretto vecchio 31, Višnovich, Giulia 25, Enel, D. Bramante 8, Nordio, p. Barbacan 3, Masutti, Giulia 31, Pantini, C. Rittmayer 9.

**Koncert.** ki ga je priredila naša podružnica Glasbene Matice v soboto večer v Narodnem domu v proslavo

osemdesetletnice glasbenika Antona Foersterja, se mora po svoji sestavi, kakor smo že rekli, pristevati med najposrečenejše prireditve zadnjih časov. Prvi del, posvečen izrecno slavljencu z njegovimi lastnimi deli, je podal občinstvu precej jasno sliko Foersterja kot zbornega skladatelja na posvetnem in cerkvenem polju, da, tudi cerkvenem, kajti njegov »Ave Marija«, dasiravno vzet iz »Gorenjskega slavčka«, torej operne skladbe, kaže vse znake pristnega »ecclesijanstva«, ves oni strogi, resni, dostojni cerkveni duh, s katerim je Foerster pregnal iz naše cerkvene glasbe poskočne polke in koračnice. O posameznih točkah prvega dela sporeda nam posebej pač ni treba govoriti, saj so vsakomur, kdor se je le količkaj zanimal za slovensko pesem, znane iz polupretelkih časov, ko ni bilo boljšega pevskega zbora na Slovenskem, ki bi jih ne bil imel na svojem sporedu. Lahki, kakor se pravi, ti zbori pač res niso, in zato jih je bilo tudi tedaj, ko so bili takorekoč na dnevnem redu, čuti le redkokdaj podane tako, da se je v resnici moglo govoriti o dovršenosti. Treba je pač zanje »obro uglašene«, glasovno izenačene, krepke zboru izvežbanli pevcev; za začetnike Foerster ni Zbor naše Glasbene Matice v svojem številnem pomladku še ni docela dostal nalogi, ki mu jo je nalagal sobotni koncert. V sopramu je poleg izbornih glasov nekoliko šare, ki bi jo bilo treba izčistiti, ali je precej negotov, pada znatno že v prvih taktih in potega za seboj ves ostali zbor, poleg tega pa morda razun dveh, treh ni v njem pristne altovske izrazitosti, prej mezzosopran kot alti; tenorjev, pristnih tenorjev je v zboru zelo malo, morda samo eden, vse ostale bi pristevali rajši drugemu tenorju ali baritonu, basom pa bi bilo želeli večje zajejnosti. Mislimo, da se nam ne bo zamerilo, če pravimo, da je poleg tega velikemu delu zbora treba predvsem pevske — šole, in da ne bi škodovalo, ako bi se morda po ena vaja v tednu porabila za pouk v teoriji. — Najbolje se je brezdvomno izvajal četverglasni ženski zbor »Pomladi«, s sopranskim solom g. g. Mezgečeve. Tu je bila ona ubranost, uglašenost, ki bi je bili želeli pri vseh ostalih točkah, in uspeh je bil vreden izvajanja, katero je bilo res hvalevredno, predvsem solo, a tudi zbor. »Naše gore« kot prva točka sporeda je kazala nekoliko negotovosti in ji je tučatam manjkalo krepkega poudarka, a v splošnem je bilo izvajanje dobro. V »Ljubici« bi bilo onemu ženskemu klesetanju »Saj sem rekla...« treba nekoliko hitrejšega tempa, začetku, zlasti pa koncu »Drugo jutro...« pa znatno temnejše barve. V »Ave Mariji« je vse ono, kar smo navedli zgoraj, prišlo na površje v najobčutnejši meri. Padec, izvirajoč od altov, je bil znaten vključ s spremljajočemu klavirju, ki pa je pozneje dvignil zbor zopet do pravilne intonacije. Mokranjevićevim srbskim narodnim pesmim, ki jih je pel mešani zbor v drugem delu koncerta, je manjal kolikortoliko oni pravi izraz narodne pesmi, ki vključ vsej Mokranjevićevi umetni izdelavi vendarle v polni meri ostaja in mora ostati. Tempo igra tu naravnost najznačilnejšo ulogo. Prav dobro je podal mešani zbor obe Adamičevi »V snegu« in »Ptičko«. Moškemu zboru je bila določena samo ena točka, »Domus«, zbor, z baritonskim in četverglasnim solom, res lepo delo, ki je v izvajanju izgubilo kolikortoliko vsled nedostatkov, omenjenih zgoraj, predvsem pa gotovo tudi zaradi nerazpoložnosti pevcev, katerim so delale težavo vremenske neprilike, hripavost. Toliko torej o zbornih točkah sporeda. Morda se nam poreče, da smo bili preostri, ko smo navedli to in ono, kar je bilo v kvar dovršenosti izvajanja; toda naše mnenje je, da posebno tu, ko gre za naš prvi zbor, ki tako resno stremi po dovršenosti, ne gre hvaliti vsega vseprek, tudi onega, kar je treba popraviti, temveč povedati resnico. Kakor čujemo, se koncert v kratkem ponovi, in smo prepričani, da dotlej izgine, ako že ne vse, pa prav gotovo marsikaj onega, kar je prvokrat oviralo dosega popolnega uspeha. — V drugem delu koncerta je prvič nastopil pred našim občinstvom ravnatelj glasbene šole naše Glasbene Matice, g. Fran Topić in podal na gosli Griegovo sonato v g-duru in Smetanovo »Iz domovine«. Gospod Topić je v resnici mojster na svojem instrumentu, ki se poleg silne tehnike odlikuje tudi z globokim umevanjem dela, ki ga podaja občinstvu. V g. Stularju, ki ga je spremljal na klavirju, pa smo spoznali mnogo obetajoč mlad talent, ki je že tu pokazal s svojo lahko, goslim se mehko prilagajajočo igró, da mu po do popolnosti ne bo delala težav. Končno smo čuli na tem koncertu tudi še dve novi skladbi našega tržaškega rojaka g. Mirka, dve baladi za en glas s spremljevanjem klavirja. Pel ju je g. Šimenc, spremljal pa je g. Mirko sam. Prva, »Volak«, dasiravno li glasbeno ni kaj priogovarjati, se zdi nekam bolj prazna, brez posebnega izraza, dočim pa je druga »Nočna potnica«, res krepko izrazita, prav tako v glasu, kakor v samostojno postopajočem spremljevanju, in daje tudi nevcu priliko, da odpre svojo glasovno zalogo, zlasti v nekaterih z močstrsko dramatično podčrtanih postopih. G. Šimenc, ki razpolaga z lepm glasovnim materialom, kateremu je pač še treba dobre šole, je pel obe pesmi prav dobro, zlasti drugo in tako tudi v polni meri zaslužil pohvalo, s katero občinstvo ni štedilo. — Če izneregovorimo še končno besedo o splošnem vtisku te prireditvi na množestvino občinstvo, ki je napolnilo dvorano do zadnjega prostora, smemo reči, da je imelo poslušalstvo, katero je ob izobilju lepote, ki se mu je nudila, prav rado prezrlo kak nedostatek tučatam, prav lep užitek in je gotovo hvaležno Glasbeni Matici na tej prireditvi, s katero je tako naš Trst dostojno proslavil enega največjih naših glasbenikov, Slava Foersterju in njegovemu kulturnemu delu, Glasbeni Matici pa naše odkrito priznanje!

**Moški zbor Glasbene Matice** ima danes zvečer ob 6 pevske vaje. Prošnje točno in vsi.

**Mesto ravnatelja mestne bolnišnice,** ki ga imenuje mesto svet, je razpisano do konca meseca marca. Plača K 15.000, dve petletnici po K 1500—, naravno stanovanje v bolnišnici, razsvetljava in kurjava. Za pokojnino se vstaje K 2000— za stanarino.

**Poročilo varnostne oblasti za 15. t. m.:** Včeraj so bili odpelani v zapor Ivan Carovitch, Umberto, Bisljak in Luka Bett, ki so oropali Ivana Rupena v Vodčah v Istri za 6000 K ter štiri pare čevljev, vrednih okoli 200 K. Uropane stvari so se deloma dohile.

— V stvari rop v škodo zakonskih Rillavcev, kjer je šlo za svoto 100.000 K, je bil včeraj aretiran 21letni Tržačan Karel Bonazza, trdaj skrivlec. Kakor znan, so

izvršili rop pri Rijavčevih trije možaki, preoblečeni po vojaško.

— Ob 9 zvečer je bil včeraj aretiran neki Štefan Zabranič, ki je skušal vlomiti v zganjarno Ivana Jedele v ul. Coronco.

— Opoldne 13. t. m. je bil aretiran 2letni Gvidon Janich, Tržačan, ker je s pomočjo ponarejenih ključev vdrl v mlekarino Romilde Sigon v ul. Cesare Battisti in skušal ukrasti tamkaj raznovrstno blago. Ob 2 popoldne včeraj pa je bil aretiran v gostilni Jurij Predan, star 22 let, kot sokrivec pri tem vlovu.

16. t. m.: Aretiran je bil Aleksander Hurassier, ker je v škodo vojaške uprave ukradel v stari prosti luki za 36 lir slanice.

— V zapor sta bila odpeljana Marij Barbieri in Marij Geligo, ker sta v stari prosti luki ukradla za 60 lir tramov v škodo vojaške paroplovne družbe.

Promet v pristanišču. Prispel je: »Prinz Hohenlohe« iz Benetke; odpelja sta: »Carintia« v Bari, »Baron Bruck« v Benetke.

Nedeljska železniška nesreča je zahtevala veliko več žrtv, kot se je mislilo iz početka. Vseh mrtvecev je sedaj 29. Ne ve se pa še, ali se ne nahaja morda še kateri kje na pobočju pod železniško progo, ker se je pripovedovalo, da so nekateri vojaški poskakali z voz na progi. Ranjenec je bilo 126, med njimi 46 težko ranjenih, pri čemer pa seveda niso šteli tisti, ki so se rešili z lahimi praskami. Pogreb žrtv se bo vršil danes ob 10/30 dopoldne iz bolnišnice v ul. Fabio Severo v cerkev sv. Antona Novega, odtod pa potem na vojaško pokopališče.

Nesreča na občinskem tramvaju, ki se je pripetila v nedeljo popoldne, je vendarle tudi zahtevala svojo žrtev. Ivan Mohorič, star 34 let, rodom iz Reke, stanujoč pri Sv. M. Magdaleni Zgornji, Campanelle 590, se je tudi nahajal v onem tramvajskem vozu, ki se je razbil na Goldenjevem trgu. Bil je ranjen na glavi, kar mu pa prvi hip ni delalo toliko težav. Stvar pa se je pozneje poslabšala in z vozom rešilne postaje so ga prepeljali v bolnišnico, kjer mu pa že niso mogli pomagati več. Pretresli so se mu namreč možgani tako močno, da je kmalu nato umrl, ko so ga pripeljali v bolnišnico. V bolnišnici se nahajate še dve osebi, ki ste bili poškodovani ob isti priliki, toda njun položaj ni nevaren.

Žepni tat aretiran. Včeraj so aretirali nekega Frana Francoviča, ki je nekemu Ernestu Ritossi ukradel listnico, v kateri je bilo 152 K in 6 lir.

Prijatelj prijatelju. Josipu Štublju je neki njegov prijatelj ukradel 3 srajce, 2 ovratnika in ovratnico. Štubelj je stvar ogradil karabinerjem, ki so potem aretirali dobrega prijatelja. Bil je neki Dolenc.

Nevaren padec. Mornar Kristof Božinović, star 43 let, je padel tako nevarno, da se je težko poškodoval na desni nogi. Z vozom rešilne postaje so ga prepeljali v mestno bolnišnico.

— 7letni Marcel Barbo je padel in si zlomil levo roko. Na rešilni postaji so mu dali prvo pomoč.

V vojaški preoblečen je hodil po mestu in potem hotel vstopiti v neko tolerančno hišo. Spoznali pa so ga in bil je aretiran. Bil je 26letni Karel Cassal.

#### Darovi.

— Za našega vojaka ste nabrali gđ. Olga Goljevšek in Vida Zamejic: po 50 K P. Mihelič, G. Zidar, Jak. Perhanc, po 40 K Pintar, po 30 K dr. Slavik, I. Salata, Zmagoslav Goljevšek, po 20 K: Zadnik, A. Povh, dr. Klimovec, Kovačič, Lavrenčič, Zinka dr. Rybačeva, Ema Bartel, Ema Kerže, Vidlič, Kalč, Bratuž, Bohinec, Vatovec, dr. Jos. Abram, J. Stoka, Bogdanovič, Jakob Parčič, po 10 K: Jul. dr. Ferfoljeva, Stana dr. Boštjančičeva, Betka Ščuka, Marica Vinšek, Zamejic, N. N., Sirk, Cerne, obitelj N. N., V. Kodrič, M. Paulič, Macarol, Zedovnik, Knežič, dr. Stare, dr. Agnetto, Čok, dr. Vojčevšek, Stef. Pavlin, Matejčič, Milan Zega, dr. Vodusek, po 7 K: R. Kenda, po 6 K: dr. Jan, N. N., po 5 K: N. N., N. N., Furlan, V. Modričan, Malenšek, po 4 K: Sancin, N. N., N. N., M. V., po 3 K: Seme, Sjekovec, Čuček, N. N., N. N., po 2 K: Perhanc, Cvek, Lah, N. N. 1 K. Skupaj K 922.—

#### Poslano\*)

Naznanjam svojim odjemaljem, da kupujem srebrni denar od K 1, 2 in 5 ter stare goldinarje, po najvišjih cenah. Tem potom naznanjam tudi, da sem zopet otvoril delavnico, in da prevzemam vsakovrstna v to stroko spadajoča dela.

Vdani

ALOJZIJ POVH, sodni izvedenec,  
urar in zlatar,  
Trst, Piazza Barriera vecchia 3.

\*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu veleza zakon.

#### MALI OGLASI

Postelje z vzmeti, nočna omarica za obleko, velik divan, stol za vodo, 2 prazna soda, ledenica, 3 šipe 100—80, lino zrcalo 45—75, se prodaja v ul. Belgoglio št. 3, II.

3 mlade gospodične ki imajo veselje do šivanja, bi se radi učile pri kakšni šivilji ali modistki. Ponudbe pod »Veseli« na lns. odd. Edinosti.

Pozor! Kupim pohištvo, žimice, volnate blazine in druge rabljene predmete. Pisati v. v. v. kavarna Flora.

Stedilniki, novi, veliki in majhni, se daje v trgovini: pohištva ul. Carducci 43.

**Zlato, srebro in dragulje**  
kupi po najvišjih cenah dobroznana urarna in zlatarna A. Povh, v Trstu, Barriera vecchia 3

#### Slovenska šivilja

e priporoča Ul. Traverciale al Bosce 3, I. Cone nizke, 3 5l.

#### Zlatarnica G. PINO

v Trstu se nahaja na Korzu št. 15 (bivša zlatarnica G. Zercovitz & Figlio)

Velika izbira srebrnih in zlatih, ur uhanov, verižic itd.

#### PFAFF

Stroj za šivanje in veznje pravi nemški vz. rci.

Seidel & Neumann in Singer' Gast & Gasser.

Bogata zaloga vseh po reš. ščin. Mehanična delavnica za vsako popraviljanje

Tverka ustanovljena 1878. FRANCESCO BEDNAR

Trst, ulica Campanile 9.

#### SAMO NA DEBELO

sukanec, žepni robci, mazilo za čevlje, česalniki, žepni robci, ščetki, gumbl, maje, nogavice, ogledala, svinčniki, pipe, pisarni papir, cigaretni papir, trakovi, stročnice :: za svačice, trakovi za čevlje l. t. d. l. t. d. ::

JAČOB LEVI — Trst — ulica San Nicolò štev. 19.

#### Zaloga tkanine

Karel Burgstaller, Trst, ul. Campanile 14.

Prodaja na DEBELO po ugodnih cenah.

Umetni zobje z in brez čeljusti, zlate — krone in obročki —

VILJEM TUSCHER, konc. zobotehnik

Trst, ul. 30. oktobra (ex Caserma) št. 13, II.

— Ordinira od 9 popoldne do 6 zvečer. —

#### VINO

izvrstno, po K 5 liter. Od 600 litrov naprej se podari sod kupcu.

Tvrška F. GIOR. APOLLONIO

— Trst ulica Amalia štev. 10 — Trst.

Zobozdravnik Dr. Mraček

Trst — Corso 24 — I. n. — Trst.

Ordinira od 9—12 dop. in od 3—6 pop.

Brezplačno izdiranje zob, plombiranje in umetni zobje.

#### Gostilna „ALLA LUNA“

v Trstu, ul. Benvenuto Cellini 1.

Toči se izvrstno belo in črno dalmatinsko vino, opolo in dobra dalmatinska žganja. — Mrzla jedila. Postrežba točna.

M. Bulič, lastnik.

Vsaki dan novi dohodi

Vsaki dan novi dohodi

Dobroznana trgovina manifakturnega blaga

#### G. N. RAVALICO

v Trstu, ul. Vincenzo Bellini štev. 13 (poleg cerkve Sv. Antona novega)

ima veliko izbero sledečega blaga:

Zefiri za srajce, sukno za gospe, izgotovljeno žensko perilo, moške in ženske nogavice itd. vse po konkurenčnih cenah.

Vsaki dan novi dohodi

Vsaki dan novi dohodi

#### August Štular je odprl zopet svoje

odličvano krojašnico v ulici San Francesco 34, III.

Priporoča se slavnemu občinstvu za nova dela in popravila.

#### Zobozdravnik Dr. O. MORPURGO

v Trstu, ul. Gioachino Rossini 12 vogal ul. delle Poste

Izdiranje zobov brez bolečin. Plombiranje Umetni zobje.

#### Riunione Adriatica di Sicurtà v Trstu

(lastna palača)

ustanovljena leta 1838.

Zavarovanja proti škodi, povzročeni po ognju, streli in eksplozijah. Zavarovanja steklenih plošč proti razbitju. Zavarovanja proti tatvini z vlomom. Zavarovanja pošiljatev na morju in po suhem. Življenjska zavarovanja v najrazličnejših kombinacijah. Delniška glavnica in rezerve dne 31. decembra 1915 K 199.625.992'40. Stanje zavarovalne glavnice na življenje (31. 12. 1915) kron 5.164.055.849.—. Odkar obstoja družba, je bilo v vseh branšah izplačano na škodah K 872.453.443'85. Zastopstva v vseh deželnih glavnih mestih in važnejših krajih. ::

#### JADRANSKA BANKA

— TRST —

Via Cassa di Risparmio 5 - Via S. Nicolò 5  
Podružnice: Dunaj, Dubrovnik, Kotor, Ljubljana, Metković, Opatija, Split, Šibenik, Zadar.  
Ekspozitura: Kranj.

Obavlja vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema vloge na knjižice in tekoči račun

3% v lirah in kronah po najkulantnejših pogojih.

— Uradne ure blagajne od 9 do 13. —

Umetni zobje. :: Umetni zobje.

#### Zobotehniški :: ambulatorij ::

Opčine 378, I.

v hiši lekarne.

Odprto od 9—1 in od 2—5 popoldne.

Umetni zobje. :: Umetni zobje.